

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

НАКАЗ

18.05.2017

м. Київ

№ 273

(з основної діяльності)

Про внесення змін до наказу ДСНС України від 29.01.2014 № 44 “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки та проведення командно-штабних навчань”

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України, пункту 7 Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 443, та з метою вдосконалення методики щодо підготовки та проведення командно-штабних навчань

НАКАЗУЮ:

1. Внести зміни до Методичних рекомендацій щодо підготовки та проведення командно-штабних навчань органів управління цивільного захисту, затверджених наказом ДСНС України від 29.01.2014 № 44, виклавши їх у новій редакції, що додається.

2. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Голови Мельчущького О.Г.

Голова

М. Чечоткін

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ДСНС України
29.01.2014 № 44
(у редакції
наказу ДСНС України
18.05.2017 № 273)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо підготовки та проведення командно-штабних навчань органів управління та сил цивільного захисту

I. Загальні положення

1.1. Командно-штабні навчання (далі – КШН) є формою підготовки органів управління цивільного захисту разом із підпорядкованими їм силами та проводяться з метою підвищення злагодженості, оперативності та взаємодії при виконанні завдань з організації управління в надзвичайних ситуаціях та захисту населення і територій від їх наслідків, підтримки високого рівня та оцінки стану готовності до дій за призначенням.

1.2. Методичні рекомендації мають консультативний, рекомендаційний характер та розроблені для використання у роботі органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, які планують, організують і проводять КШН, а також здійснюють за результатами КШН визначення стану готовності функціональних, територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту та їх ланок до вирішення завдань цивільного захисту у мирний час та в особливий період.

1.3. КШН організуються згідно з Порядком підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 443, та проводяться відповідно до плану основних заходів цивільного захисту України на відповідний рік, річних планів основних заходів цивільного захисту функціональних і територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту (далі – ЄДС ЦЗ) та їх ланок.

1.4. Основними завданнями з підготовки та проведення КШН вважаються:

поглиблення теоретичних знань та набуття практики керівним складом і фахівцями органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту у приведенні підпорядкованих органів управління і сил в готовність до дій за призначенням та управління ними в різних режимах функціонування ЄДС ЦЗ;

відпрацювання злагодженості, оперативності у роботі та взаємодії між органами управління і силами цивільного захисту під час організації, здійснення та всебічного забезпечення заходів із захисту населення і територій у разі загрози і виникнення надзвичайних ситуацій, реагування на них та ліквідації їх наслідків у мирний час і в особливий період;

моделювання сценаріїв розвитку надзвичайних ситуацій та перевірка реальності і коригування розроблених документів із планування діяльності функціональних і територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та їх ланок;

визначення стану готовності функціональних і територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та їх ланок до вирішення завдань цивільного захисту у мирний час та в умовах особливого періоду;

дослідження проблемних питань, які призвели або можуть призвести до зниження рівня готовності, проведення аналізу причин їх виникнення та визначення шляхів вирішення.

1.5. КШН класифікуються: за рівнем проведення – загальнодержавні, регіональні та місцеві; за місцем проведення – на місцевості (об'єкті) за участі сил цивільного захисту та на картах (схемах); за формою проведення – планові, показові та експериментальні; за кількістю залучених органів управління – одноступеневі (залучаються органи управління і сили однієї ланки територіальної підсистеми) та багатоступеневі (залучаються органи управління і сили територіальної підсистеми ЄДСЦЗ разом з органами управління і силами однієї та більше ланок такої територіальної підсистеми).

1.6. Періодичність, строки проведення та склад учасників КШН:

Періодичність проведення КШН визначається згідно з Порядком підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 443.

Строки проведення КШН встановлюються планом основних заходів цивільного захисту України на відповідний рік, річними планами основних заходів цивільного захисту функціональних і територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та їх ланок.

Безпосередніми учасниками КШН є створені (призначені) за навчанням апарат керівництва, посередники та спеціальні групи, відповідні органи управління цивільного захисту, органи забезпечення управління та сили цивільного захисту, визначені пунктами 10, 12, 15 Положення про єдину державну систему цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 червня 2014 р. № 11.

До участі у загальнодержавному КШН додатково рекомендується залучати: посадових осіб Ради національної безпеки і оборони України,

членів Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Для відпрацювання спеціальних питань оперативні групи від відповідних міністерств та відомств.

На регіональні та місцеві КШН за рішенням керівника навчання рекомендовано залучати регіональну та не менш 50 відсотків загальної кількості місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Для вирішення завдань евакуації рекомендовано залучати комісії з евакуації, інші евакуаційні та транспортні органи.

Разом з органами управління цивільного захисту, які беруть участь у проведенні регіональних та місцевих КШН, може залучатися інший керівний склад і фахівці відповідних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту, а також за необхідності оперативні групи від органів управління галузевих (територіальних регіонального рівня) служб цивільного захисту.

Для відпрацювання питань взаємодії між органами управління та силами функціональних і територіальних підсистем та їх ланок можуть залучатися оперативні групи галузевих (відомчих) органів управління (за згодою).

У регіональних та місцевих КШН рекомендовано залучати підприємства, установи та організації, на яких в рік проведення КШН заплановано проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань) з питань цивільного захисту.

Від сил цивільного захисту рекомендовано залучати до проведення КШН керівництво та відповідний орган управління підрозділами (частинами) Оперативно-рятувальної служби, аварійно-рятувальних служб, керівний склад територіальних спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, а також їх особовий склад, який залучається за навчанням до виконання практичних заходів.

КШН можуть проводитися зі штатним складом органів управління і сил цивільного захисту, а також із залученням приписного (резервного) складу, вони організовуються і проводяться за принципом – постійно діючий орган управління цивільного захисту вищого рівня навчає орган управління цивільного захисту нижчого рівня.

II. Організація керівництва КШН

2.1. Для підготовки та проведення КШН відповідно до законодавства призначається апарат керівництва навчанням і посередники, створюються контрольна та за необхідністю дослідницька групи. На показові КШН на

місця показу рекомендується призначати відповідальних осіб за підготовку та проведення відповідних заходів.

2.2. До складу апарату керівництва КШН входять: керівник навчання, його заступники, штаб керівництва навчання. Кількісний склад керівництва навчання залежить від рівня навчання та від об'єму завдань, що заплановано вирішити під час його проведення.

2.3. Керівник КШН відповідає за підготовку та якісне проведення навчання.

Керівник загальнодержавного КШН та його заступники призначаються Кабінетом Міністрів України.

Керівник КШН з органами управління і силами цивільного захисту функціональних та територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та його заступники призначаються Головою ДСНС.

Керівник КШН з органами управління і силами цивільного захисту ланки територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ призначається керівником територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ з числа своїх заступників. Особи, які очолюють структурний підрозділ з питань цивільного захисту обласної держадміністрації та територіальний орган ДСНС, призначаються заступниками керівника навчання.

Під час підготовки КШН керівнику рекомендовано: приймати рішення з основних питань підготовки та забезпечення проведення навчання; визначати вихідні дані для навчання, навчальну мету для різних категорій учасників навчання, етапи, навчальні питання, питання дослідження та загальний порядок проведення навчання; брати участь у розробці найбільш важливих документів; здійснювати підготовку своїх заступників та керівника штабу керівництва, розглянути та затвердити їх особисті плани.

Під час навчання керівнику рекомендовано: оцінювати методи роботи органів управління і сил, що залучені до навчання; особисто або через заступників, штаб керівництва навчання здійснювати контроль за своєчасністю та правильністю дій учасників навчання, аналізувати зміст рішень, що приймають учасники навчання, та розпоряджень, які вони віддають; керувати нарощуванням обстановки; контролювати виконання поставлених завдань; проводити часткові розбори за етапами навчання з оцінкою дій тих, хто навчався.

Після закінчення навчання рекомендовано здійснити контроль за поверненням органів управління і сил у пункти постійного розташування, на підставі особистих спостережень, доповідей керівництва, посередників, контрольної та дослідницької групи визначити загальну оцінку і провести розбір навчання.

2.4. Штаб керівництва є основним органом, що забезпечує виконання усіх питань, пов'язаних з організацією, підготовкою і проведенням навчання.

Штаб розробляє необхідні документи з навчання, забезпечує підготовку до навчання посередницького апарату, спеціальних груп, керівного складу органів управління і залучених сил, місць проведення навчання та пунктів управління, організовує зв'язок і управління, роботу посередницького складу, здійснює нарощування обстановки та розіграш дій тих, хто навчається, аналізує та оцінює їх рішення, здійснює контроль за виконанням ними поставлених завдань, організовує проведення досліджень, готує матеріали до загального розбору та звіту про результати проведеного навчання, забезпечує документування під час навчання та збереження документів.

Стосовно учасників навчання штаб керівництва виконує функції органу управління цивільного захисту вищого рівня.

Штаб керівництва навчання очолює начальник, який за посадою є заступником керівника навчання. Начальнику штабу керівництва навчання рекомендовано: організувати роботу штабу та підготовку основних документів з організації та проведення навчання і доповідати їх керівнику навчання; контролювати своєчасність виконання плану підготовки навчання; проводити аналіз і оцінку рішень, прийнятих учасниками навчання; координувати діяльність посередницького апарату; контролювати своєчасне подання матеріалів до розбору навчання та оціночних відомостей для визначення стану готовності підсистеми (ланки) ЄДС ЦЗ до вирішення завдань цивільного захисту.

У віддалені райони проведення навчання рекомендується призначати заступників начальника штабу керівництва, на яких покладати завдання, що визначаються керівником навчання.

Залежно від масштабів і цілей навчання у складі штабу можуть створюватися спеціальні групи або призначатися помічники начальника штабу керівництва.

Спеціальні групи (помічники) вирішують наступні завдання:

Оперативна група (помічник з оперативних питань), як правило, здійснює підготовку навчання, розробляє необхідну для його проведення документацію, організовує підготовку до роботи та застосування систем управління, зв'язку та оповіщення, використання відомчих засобів і каналів зв'язку, керує роботою посередників з нарощування обстановки та розіграшу дій, організовує приймання, обробку та передачу сигналів, розпоряджень керівника навчання, оцінює діяльність оперативно-чергових, чергових та диспетчерських служб;

Група (помічник) з проведення практичних заходів, як правило, організовує підготовку місць проведення навчання, засобів імітації та позначень, забезпечення учасників транспортом, матеріалами, механізмами та іншими ресурсами, необхідними для виконання практичних заходів, здійснює контроль з підготовки і проведення практичних заходів та оцінює практичні дії тих, хто навчається, підготовлює узагальнені матеріали до розбору з цих питань;

Група (помічник) з підготовки розбору навчання, як правило, аналізує зміст донесень, доповідей і розроблених учасниками навчання документів, перевіряє відповідність часових та кількісних показників, узагальнює фактичний матеріал від посередників, підготовлює карти, схеми, інші необхідні матеріали керівнику навчання для проведення загального розбору та постановки завдань щодо усунення виявлених під час навчання недоліків, збирає, узагальнює показники за критеріями визначення стану готовності до вирішення завдань цивільного захисту та складає відповідну оціночну відомість.

2.5. Для надання допомоги керівнику КШН у проведенні і здійсненні контролю за роботою учасників навчання, оцінки їх дій та стану готовності функціональних і територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та їх ланок до вирішення завдань цивільного захисту рекомендується призначати посередників.

Посередників рекомендується призначати при комісіях з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, органах з евакуації, тимчасових органах з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, постійно-діючих органах управління цивільного захисту та спеціалізованих службах цивільного захисту утворених органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування.

Для підготовки натурних ділянок з відпрацювання практичних дій із залученням сил цивільного захисту, координації дій груп з імітації осередків ураження, оцінки практичних дій та забезпечення виконання заходів безпеки під час проведення рятувальних та інших невідкладних робіт рекомендується призначати діляничних посередників.

Посередники підпорядковуються керівнику навчання і начальнику штабу керівництва.

Посередників, як правило, призначають з числа найбільш підготовлених посадових осіб апарату ДСНС, територіальних органів ДСНС, підприємств, установ та організацій сфери управління ДСНС. До роботи посередниками при спеціалізованих службах цивільного захисту можуть залучатися відповідні представники галузевих та територіальних спеціалізованих служб цивільного захисту регіонального рівня. Діляничні посередники призначаються з числа осіб територіального органу ДСНС, у

зоні відповідальності якого планується відпрацювання практичних дій із залученням сил.

До початку навчання посередникам рекомендується вивчити порядок проведення навчання та плануючі документи того органу чи служби, при якому вони будуть виконувати свої обов'язки.

Під час КШН посередникам рекомендується здійснювати постійний контроль за діями учасників навчання, розіграшу дій з урахуванням задуму КШН, вивчати зміст прийнятих рішень, відпрацьованих документів, об'єктивно оцінювати роботу учасників навчання (особливо їх практичні дії). У терміни, встановлені керівником навчання, надавати матеріали до розбору КШН, визначення стану готовності до вирішення завдань цивільного захисту, готувати та проводити часткові розбори.

Посередникам рекомендується не втручатися у дії учасників навчання, крім випадків, що ведуть до порушення техніки безпеки, зриву розіграшу дій, можуть призвести до матеріальних збитків та порушення екології в районі проведення навчання.

Посередникам рекомендується: спрямовувати дії учасників навчання на якісне відпрацювання навчальних питань і своєчасне виконання заходів; знати обстановку на КШН за своїм напрямком; контролювати повноту і якість проведення необхідних розрахунків при оцінці обстановки (радіаційної, хімічної, бактеріологічної, інженерної, пожежної тощо); доповідати керівництву КШН рішення і віддані розпорядження, стежити за дотриманням порядку та заходів безпеки при виконанні практичних робіт.

2.6. З метою надання допомоги керівникам підприємств, установ та організацій у проведенні спеціальних об'єктових навчань (тренувань) з питань цивільного захисту та здійснення контролю за роботою учасників навчань (тренувань) і оцінки їх дій рекомендується призначати контрольну групу з числа працівників навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності.

Працівникам, призначеним до контрольної групи рекомендується:

до початку навчання: узгодити з керівниками суб'єктів господарювання питання щодо їх участі у проведенні КШН; ознайомитися з розробленими документами на проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань, а також термінами та обсягами виконаних робіт з підготовки навчальних місць, засобів імітації та позначення (знаків, покажчиків тощо); знати вихідні дані, етапи, їх тривалість, навчальні питання, їх узгодженість із задумом КШН, склад тих, хто навчається, рівень підготовки керівництва спеціальних об'єктових навчань, тренувань;

у період проведення навчання: здійснювати контроль за діями тих, хто навчається, творчо застосовувати критерії оцінки спеціальних об'єктових навчань, тренувань; вивчати результати діяльності та надавати практичну допомогу в удосконаленні методів роботи керівного складу органів управління і сил цивільного захисту; брати участь у підготовці та проведенні розбору з відпрацювання навчальних питань за планами проведення навчання, тренування.

За результатами проведеного спеціального об'єктового навчання (тренування) складається звіт, який у терміни, визначені керівником навчання, надається до штабу керівництва.

2.7. На групу досліджень (у разі її утворення) рекомендується покладати завдання з документування, організації та проведення досліджень під час відпрацювання навчальних заходів, а також аналізу отриманих результатів та підготовки узагальненого звіту.

Проведення досліджень спрямовується на вивчення, аналіз і систематизацію зібраної інформації про забезпечення сталого функціонування суб'єктів забезпечення цивільного захисту, інженерного захисту територій, вироблення рекомендацій і проектів змін щодо удосконалення захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій.

До складу групи досліджень рекомендується призначати представників науково-дослідних установ та навчальних закладів цивільного захисту.

III. Підготовка до проведення КШН

3.1. Підготовчі заходи здійснюються апаратом керівництва навчанням, посередниками, спеціальними групами, а також керівним складом, органами управління та силами цивільного захисту, участь яких передбачається у проведенні КШН.

До заходів з підготовки КШН рекомендується включати: розроблення документів з організації та проведення навчання; підготовку керівництва КШН, посередників та органів управління, сил цивільного захисту та суб'єктів господарювання, що залучаються до КШН; підготовку району (місць, об'єктів) КШН та засобів імітації.

3.2. Для організації та проведення КШН, як правило, розробляються організаційні, навчально-методичні та оперативні документи.

До організаційних документів належать: наказ (розпорядження) про підготовку та проведення КШН; організаційні вказівки органам управління цивільного захисту з розподілом завдань щодо підготовки та проведення навчання; План-календар основних заходів КШН.

До навчально-методичних документів належать: план проведення КШН з комплектом ввідних щодо нарощування обстановки та схемами проведення практичних заходів на КШН (для кожного навчального місця); особисті плани; плани участі сил цивільного захисту та їх органів управління у КШН; завдання на проведення дослідження (у разі утворення групи досліджень).

До оперативних документів належать: накази, розпорядження, у тому числі за видами забезпечення; таблиця сигналів; табель термінових донесень тощо.

Перелік документів, що розробляються при підготовці до КШН залежно від обстановки, може бути скорочений або розширений за рішенням керівника навчання.

3.2.1. Наказ (розпорядження) про заходи з підготовки та проведення КШН рекомендується видавати за місяць до початку проведення навчання.

У наказі (розпорядженні), як правило, вказується: строки проведення КШН; склад керівництва КШН, посередників та спеціальних груп, що створюються на період підготовки та проведення навчання; терміни розроблення та затвердження основних документів з проведення КШН; органи управління функціональних, територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та їх ланок і сили цивільного захисту, що залучаються до проведення навчання; завдання виконавцям щодо підготовки та всебічного забезпечення заходів КШН та його учасників, а також інші питання. Наказ (розпорядження) доводиться до керівного складу органів управління, залучених до навчання, в частині, що їх стосується.

3.2.2. Організаційні вказівки з підготовки та проведення КШН розробляються після проведення рекогносцировки районів (місць, об'єктів) навчання та доводяться до органів управління цивільного захисту в частині, що їх стосується, після видання наказу (розпорядження) про заходи з підготовки та проведення КШН.

В організаційних вказівках, як правило, зазначаються: строки і тема проведення КШН; заходи, що необхідно здійснити до початку навчання (підготовка робочих місць для роботи комісій з питань ТЕБ і НС, евакуації, пунктів (центрів) управління в надзвичайних ситуаціях, створення (підготовка) натурних ділянок (місць), засобів імітації для проведення практичних заходів, уточнення плануючих документів, тематики і термінів проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту), а також заходи з підготовки учасників навчання та порядок проведення огляду їх готовності до КШН, інші питання.

Тема КШН, як правило, визначається комплексною, що забезпечує відпрацювання всього переліку завдань, що виконуються за певними

режимами функціонування ЄДС ЦЗ з урахуванням оперативної обстановки в зоні відповідальності органів управління та сил цивільного захисту.

3.2.3. План-календар основних заходів КШН (додаток 1) розробляється для забезпечення планової та організованої роботи керівництва і посередницького апарату перед початком та під час навчань.

План-календар, як правило, визначає тему КШН, мету, час проведення і тривалість заходів КШН; місце проведення заходів; органи управління функціональних, територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та їх ланок і сили цивільного захисту, що залучаються до проведення заходів, а також суб'єкти господарювання, де на період проведення КШН заплановано проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту.

У порядку проведення заходів за планом-календарем у стислій формі вказуються: основні заходи, що проводяться до початку КШН, під час його проведення та розбору, час і місце їх проведення.

До основних заходів, що проводяться до початку КШН, рекомендується включати: підготовку керівництва КШН, посередників, органів управління та сил цивільного захисту, що залучаються до КШН; оцінку стану готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування.

Для організації проведення оцінки стану готовності органів управління та сил цивільного захисту штабом керівництва навчання може розроблятися окремий план, що затверджується керівником навчання.

Основні заходи, що проводяться під час навчання, складають базовий сценарій КШН та включають навчальні питання за етапами навчання і практичні заходи, що проводяться із залученням сил цивільного захисту та суб'єктів господарювання.

Етапи навчання представляють собою спеціально виділену за часом частину навчання, що характеризується відповідними режимами функціонування ЄДС ЦЗ, в умовах якого відпрацьовується група послідовних, логічно взаємопов'язаних навчальних питань.

Практичні заходи проводяться безпосередньо під час відпрацювання навчальних питань на тлі розробленої обстановки за КШН.

До базового сценарію можуть додаватися підсценарії за етапами КШН, що розробляються текстуально на основі аналізу відомостей (паспортів) щодо районування території відносно об'єктів підвищеної небезпеки, наявності небезпечних геологічних, гідрологічних, метеорологічних явищ і процесів, функціонального стану інженерних споруд спеціального

призначення, мереж, транспортних комунікацій, а також вихідних даних, що містяться у плануючих документах з питань цивільного захисту.

Підготовку підсценаріїв доцільно доручати фахівцям залежно від спрямованості етапів КШН та їх навчальних питань із залученням до цієї роботи працівників відповідних органів управління цивільного захисту, науково-дослідних та освітніх установ відповідного профілю.

Деталізація підсценаріїв за етапами КШН відповідно до базового сценарію передбачає: короткий зміст оперативної обстановки за відповідним етапом навчання (характер небезпечної події, ступінь її поширення, розмір втрат, руйнувань та пошкоджень будівель і споруд, склад і положення органів управління та сил цивільного захисту, характеристика і місця розташування засобів цивільного захисту), організацію управління та зв'язку під час відпрацювання навчальних питань, заходи, що проводитимуться постійно-діючими і тимчасовими органами управління відповідно до оперативної обстановки сформованих підсценаріїв.

На КШН повинна створюватися складна оперативна обстановка, яка вимагає від тих, хто навчається, прийняття самостійних обґрунтованих рішень. Крім цього, рекомендується створювати максимально складні умови для організації управління, оповіщення та зв'язку.

До основних заходів з розбору КШН рекомендується включати: вивчення розроблених органами управління всіх рівнів документів та інших матеріалів за етапами навчання; підготовку штабом керівництва КШН матеріалів, що характеризують хід навчання та дії його учасників для загального розбору; проведення загального розбору КШН.

Проведення загального розбору КШН рекомендується планувати під час проведення розширеного засідання регіональної (місцевої) комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій (ТЕБ та НС).

План-календар основних заходів КШН підписується керівником навчання та подається на затвердження безпосередньому начальнику керівника навчання за 15 днів до його початку.

На підставі Плану-календаря основних заходів КШН штабом керівництва навчання відпрацьовується План проведення КШН та інші плануючі документи.

3.2.4. План проведення КШН є робочим документом керівництва навчання, який визначає хід його проведення. У ньому вказуються: тема та навчальні цілі КШН (у тому числі дослідницькі); час і місце проведення навчання; організація керівництва навчання; вихідна обстановка.

У табличній формі за днями і етапами КШН у плані визначається хід проведення КШН (порядок відпрацювання навчальних питань), а саме:

найменування етапів, їх тривалість, навчальні питання, ввідні, практичні заходи і час на їх відпрацювання, дії тих, хто навчається при відпрацюванні навчальних питань і ввідних, заходи, що проводяться керівництвом навчання та посередниками.

Цілі КШН рекомендується формувати виходячи з теми навчання, вимог керівних документів, складу і рівня підготовки його учасників. За призначенням цілі навчання можуть поділятися на навчальні та контрольні; призначатися для всіх учасників навчання або розроблятися для кожної категорії тих, хто навчається.

Одночасно з формуванням навчальних цілей рекомендується визначати час початку та закінчення КШН з урахуванням реальної потреби часу на виконання наміченої роботи керівниками, органами управління і силами в цілому, в тому числі на оформлення документів та організацію і здійснення практичних заходів за навчанням.

Під час розроблення плану проведення КШН час рекомендується вказувати як в астрономічному, так і оперативному вимірі.

Астрономічний час – це час, відведений для відпрацювання навчальних питань навчання у реальному масштабі часу.

Оперативний час – це час, відведений для відпрацювання навчальних питань в умовному масштабі часу. Він включає астрономічний час та часовий інтервал оперативних стрибків.

Оперативний стрибок оголошується для розвитку оперативної обстановки за часовий проміжок, необхідний для виконання завдань, що неможливо показати в реальному масштабі часу.

План проведення КШН (додаток 2) розробляється штабом керівництва навчання, підписується керівником цього штабу та затверджується керівником КШН. Ступінь деталізації плану залежить від масштабу і цілей навчання, складу його учасників, рівня підготовки штабу керівництва і посередників.

До плану проведення КШН, як правило, додаються: комплект ввідних щодо нарощування обстановки; схеми проведення практичних заходів на КШН (для кожного навчального місця); схема імітації (за необхідністю), інформаційно-довідковий матеріал.

1) Комплект ввідних щодо нарощування обстановки розробляється на основі Плану проведення КШН і, як правило, за кожною ввідною містить наступну інформацію: обстановку зі ступенем деталізації для проведення необхідних оперативно-тактичних розрахунків та організації на їх основі практичних заходів; рішення (у разі необхідності) вищестоящої інстанції по обстановці; час (астрономічний і оперативний), спосіб доведення та посаду

особи, якій доводиться ввідна, а також «Довідкові дані» особливості обстановки, які на відміну від реальної обстановки не можна самостійно врахувати тим, хто навчається, та допустимі умовності.

Нарощування обстановки під час КШН повинно спонукати тих, хто навчається, своєчасно реагувати на її зміни і коригувати намічені дії в напрямку, необхідному керівнику. З цією метою під час навчання за рішенням керівника навчання до Плану проведення КШН можуть вноситися необхідні зміни.

2) Схеми проведення практичних заходів розробляються дільничними посередниками для кожного навчального місця, на яких, як правило, вказуються: змодельована обстановка за надзвичайних ситуацій; розстановка сил і засобів на місцях проведення практичних заходів; зміст та орієнтовний час їх роботи; засоби імітації та відповідальні особи, на кого покладено питання забезпечення натурних ділянок ними.

Під час підготовки та проведення практичних заходів керівники повинні керуватися принципом необхідної достатності.

3) За необхідністю можуть розроблятися схема імітації та план інформування населення.

У схемі імітації вказуються: райони, поля, ділянки імітації місцевості, зараженої небезпечними хімічними речовинами, руйнувань, пожеж і затоплень; розрахунок сил та засобів для імітації, порядок і послідовність їх здійснення; схема організації зв'язку з управлінням імітацією; заходи безпеки.

4) На підставі організаційно-методичних вказівок структурним підрозділом з питань цивільного захисту місцевого органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, з яким проводиться навчання, розробляються заходи з інформування населення, що визначають час виходу первинного повідомлення, періодичність виходу та порядок підготовки уточненої інформації, засоби масової інформації, які залучаються до висвітлення практичних заходів за навчанням.

5) Інформаційно-довідковий матеріал, що використовуються керівництвом і посередниками під час КШН підготовлюється територіальним органом ДСНС, його структурними підрозділами, з якими проводиться навчання, та містить інформацію щодо: керівного складу координаційних органів та органів з евакуації, які беруть участь у КШН, органів управління цивільного захисту; адміністративного поділу і характеристики відповідної адміністративно-територіальної одиниці, її техногенно-екологічного навантаження; переліку об'єктів підвищеної небезпеки; узагальнених даних про надзвичайні ситуації державного і регіонального рівнів за чотири роки, що передували року проведення КШН, а також місцевого і об'єктового рівнів за минулий і поточний рік; характеристики суб'єктів господарювання, що

беруть участь у КШН; довідник телефонів та схеми організації зв'язку між учасниками КШН.

3.2.5. На підставі Плану проведення КШН заступниками керівника навчання, заступниками і помічниками керівника штабу навчання, а також посередниками та працівниками зі складу контрольної групи розроблюються особисті плани роботи.

У них рекомендується вказувати: тему та тривалість проведення КШН; етапи навчання, їх найменування та тривалість; час проведення та стислий зміст заходів з оцінювання стану готовності, контролю дій, нарощування обстановки, інші заходи, що здійснюються відповідно до Плану-календаря проведення заходів КШН та плану його проведення; необхідні розрахункові та довідкові дані.

Особисті плани розглядає та затверджує: заступникам керівника навчання, заступникам і помічникам керівника штабу навчання - керівник КШН; посередникам і працівникам зі складу контрольної групи - заступники керівника КШН відповідно до розподілу обов'язків.

3.2.6. Плани участі сил цивільного захисту у КШН розробляються органами, у підпорядкуванні яких вони перебувають, з метою детального планування їх застосування при відпрацюванні практичних заходів, введення їх в обстановку та проведення необхідних підготовчих робіт.

У планах участі сил цивільного захисту у КШН рекомендовано вказувати: найменування заходів, їх зміст, час і місце проведення, техніку, механізми і засоби, що плануються задіяти, відповідальних за організацію, проведення і контроль за виконанням.

3.2.7. У завданні (картці) на проведення дослідження, як правило, вказуються: тема, цілі, які ставляться на навчання; основні питання, що підлягають дослідженню (перевірці); порядок дослідження кожного питання і оформлення отриманих результатів; відповідальні особи за проведення дослідження і узагальнення результатів.

На основі отриманих даних (інформації) формулюються загальні висновки і практичні рекомендації з досліджуваних питань. Про результати складається звіт, який у двомісячний термін подається керівнику, за вказівкою якого проводилося дослідження.

У звіті рекомендовано зазначати: тему, цілі навчання та строки його проведення; склад учасників; ступінь виконання дослідних цілей; заходи, проведені під час навчання по дослідженню, а також перелік практичних робіт, виконання яких сприяло вирішенню поставлених завдань; попередні результати досліджень; загальні висновки та пропозиції.

3.2.8. Оперативні документи за своїм змістом і структурою розробляються відповідно до нормативних документів, чинних у системі цивільного захисту.

3.3. Підготовка керівництва КШН, посередників, органів управління, сил цивільного захисту та суб'єктів господарювання, що залучаються до КШН.

3.3.1 Підготовка керівництва КШН та посередників здійснюється як самостійно, так і на спеціально організованих заняттях.

Під час занять керівником штабу керівництва доводяться основні положення базового сценарію, завдання штабу керівництва і посередників, порядок надання доповідей і донесень у штаб керівництва, структура органів і організація управління на КШН, організація зв'язку і сигнали оповіщення, управління та взаємодії.

Для ознайомлення з територіальними особливостями вирішення питань цивільного захисту та рекогносцировки місцевості до району проведення майбутнього навчання рекомендується завчасно відряджати представників керівництва навчання.

Під час рекогносцировки уточнюються базовий сценарій навчання, послідовність навчальних питань, обсяг, місця та час проведення практичних заходів, порядок їх підготовки, уточнюються питання управління, оцінюються можливості засобів зв'язку та оповіщення, організовується заслуховування відповідних посадових осіб з підготовки до КШН, визначаються місця розташування штабу керівництва, пунктів управління органів управління та сил.

За рішенням керівника КШН безпосередньо перед навчанням з керівництвом навчання, посередниками та працівниками зі складу контрольної групи можуть додатково проводитися інструктажі.

3.3.2. Підготовку органів управління та сил цивільного захисту, що залучаються до проведення КШН, рекомендується здійснювати завчасно:

для керівного складу і фахівців органів управління цивільного захисту на штабних тренуваннях, а також на спеціально організованих керівниками функціональних і територіальних підсистем та їх ланок групових заняттях на базі відповідних навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, у тому числі із залученням до таких занять керівників територіальних спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту;

сил цивільного захисту на спеціальних навчаннях (тренуваннях) протягом навчального року.

Під час підготовки учасників навчання особлива увага приділяється відпрацюванню швидких та чітких дій щодо приведення органів управління та сил цивільного захисту в готовність, підвищенню їх оперативності при зборі та узагальненні даних про обстановку, її оцінки та організації взаємодії. Вивчаються заходи безпеки під час проведення КШН.

Перед виходом на КШН рекомендується проводити огляд готовності сил цивільного захисту, що залучені до навчання. Огляд готовності проводиться керівниками органів управління функціональних і територіальних підсистем та їх ланок у термін та за напрямками, визначеними в організаційних вказівках та Плані-календарі основних заходів КШН.

3.3.3. Підготовку органів управління та сил цивільного захисту суб'єктів господарювання, що беруть участь у заходах КШН, рекомендовано здійснювати їх керівниками без порушення виробничої діяльності об'єкта, а методичне керівництво забезпечувати структурними підрозділами територіальних органів ДСНС та навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності.

Головна увага при цьому приділяється плануванню діяльності суб'єкта господарювання з питань цивільного захисту, проведенню заходів щодо удосконалення захисту персоналу об'єкта, підвищення стійкості управління, зв'язку, оповіщення та підготовки сил цивільного захисту при виникненні аварій, катастроф та стихійного лиха.

Підготовка до участі в КШН працівників підприємств, установ, організацій здійснюється на планових заняттях (консультаціях) протягом навчального року за програмами підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях.

3.4. Зміст заходів з підготовки району та місць проведення заходів КШН включає: підготовку місць (ділянок) проведення практичних заходів та засобів імітації і позначень; підготовку засобів організації управління та зв'язку; проведення заходів щодо забезпечення безпеки на КШН.

3.4.1. Район проведення навчання вибирається залежно від теми та навчальних цілей КШН, його характер та розміри повинні, з урахуванням існуючих меж забудови, посівів, лісових посадок та інших об'єктів, що вимагають забезпечення збереження, дозволяти: силам цивільного захисту, що залучаються до КШН, відпрацьовувати всі навчальні питання із застосуванням засобів імітації; реально розгортати необхідну інфраструктуру щодо захисту та життєзабезпечення населення за умов надзвичайної ситуації; пересувати засоби управління і зв'язку.

Підготовка місць (ділянок), як правило, включає: створення завалів у зруйнованих частинах будівель, над сховищами, укриттями, підвалами,

імітацію пожеж, забруднених ділянок, розміщення статистів, позначення ушкоджених комунальних і енергетичних мереж, інших комунікацій, а також технологічних елементів об'єктів.

Для імітації пожеж використовуються імітаційні засоби, кожному статистисту видається імітаційний талон, що вміщує дані про умовне ураження.

3.4.2. При підготовці засобів організації управління та зв'язку у призначених для розміщення учасників навчання робочих приміщеннях, як правило, встановлюються необхідні обчислювальна техніка, оргтехніка, меблі та інше майно, перевіряється технічна справність засобів радіо- і дротового зв'язку, засобів забезпечення відеоконференцій, телебачення, стан пунктів управління, їх інженерного обладнання і засобів зв'язку, усуваються виявлені несправності.

У разі недостатньої кількості існуючих каналів зв'язку і оповіщення, у тому числі для передачі закритої інформації, має бути проведено дооснащення пунктів управління (рухомих пунктів управління) технікою та засобами зв'язку. З цією метою уточнюється і опрацьовується питання використання відомчих засобів і каналів зв'язку.

3.4.3. Для забезпечення безпеки в районі проведення КШН рекомендується вивчити стан шляхів для безпечного пересування техніки, залученої до навчання, спланувати та провести необхідні санітарно-гігієнічні і протиепідемічні заходи, огороження небезпечних місць та виставлення поблизу них попереджувальних знаків, підготовку та позначення засобів і місць імітації.

Рекомендується забороняти без потреби ходити завалами, заходити у зруйновані будинки та споруди, знаходитися та проводити роботи поблизу будівель, що загрожують обвалом.

IV. Методика проведення КШН.

4.1. Основними методами роботи керівника навчання, заступників, посередників та контрольної групи під час КШН є: спостереження, контроль та оцінка методів роботи тих, хто навчається, при виконанні ними функціональних обов'язків; нарощування обстановки; оцінка якості виконання практичних заходів; особисте спілкування та заслуховування доповідей; вивчення відпрацьованих документів та інших матеріалів за навчанням; дослідження проблемних питань; інформування про позитивні результати і недоліки в роботі та надання тим, хто навчається, необхідної допомоги.

При здійсненні спостереження і контролю роботи тих, хто навчається, особлива увага звертається на оцінку обстановки, проведення розрахунків часу, підготовку даних і пропозицій для прийняття рішення, прийняття

рішення, своєчасну, чітку і конкретну постановку завдань та їх реалізацію підлеглими, зокрема: узгодженість і взаємодія в роботі всіх посадових осіб, відпрацювання картографічних та інших необхідних документів.

Під час вивчення методів роботи учасників навчання керівник навчання, його заступники, посередники та контрольна група оцінюють їх організаторські здібності, надають практичні рекомендації щодо виконання своїх функціональних обов'язків, впровадження заходів, що передбачені плануючими документами з діяльності функціональних, територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та їх ланок, організації взаємодії та управління.

При нарощуванні обставинки і розіграшу дій головна увага приділяється злагодженості в роботі усіх посадових осіб, пунктів управління та центрів управління під час відпрацювання ввідних, уміння працівників оперативно збирати та аналізувати дані обставинки, стисло викладати висновки з неї, чітко доводити завдання до підлеглих і здійснювати контроль за їх виконанням.

Виконання практичних заходів оцінюється керівником навчання, його заступниками та посередниками з виїздом на місце за присутності відповідних керівників функціональних, територіальних підсистем та їх ланок. Досвід проведення практичних заходів враховується при коригуванні документів з планування діяльності функціональних, територіальних підсистем та їх ланок.

До розіграшу обставинки за планом проведення КШН та виконання практичних заходів відповідно до змісту ввідних контрольною групою залучаються підприємства, установи та організації, де на період проведення КШН заплановано проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань) з питань цивільного захисту.

Заслуховування доповідей здійснюється керівником навчання, його заступниками на робочих місцях тих, хто навчається, на засіданнях регіональної та місцевих комісії з питань ТЕБ та НС, на загальних заслуховуваннях керівного складу органів управління та спеціалізованих служб цивільного захисту, а також за допомогою технічних засобів зв'язку.

Вивчення розроблених під час навчання документів (планів, графіків, розрахунків, схем, наказів та інших матеріалів) здійснюється штабом керівництва навчання, посередниками та контрольною групою, при цьому основна увага звертається: на своєчасність та якість оформлення прийнятих під час навчання рішень, доведення завдань до виконавців, подання донесень і доповідей, відповідність змісту документів реальному стану сил і засобів та умовам, які передбачені планом навчання.

Під час проведення КШН керівник може впливати на хід навчання особисто або через своїх заступників, штаб керівництва шляхом вручення додаткових ввідних про обстановку, постановкою додаткових завдань і внесенням необхідних уточнень у намічені дії учасників навчання при виконанні завдань і заходів.

За результатами роботи тих, хто навчається, заступники керівника навчання і посередники (в порядку підлеглості) представляють донесення в терміни, встановлені керівником навчання. Як правило, такі донесення видаються за кожен етап навчання та мають містити конкретний матеріал з наведенням фактів і цифрових показників.

4.2. Відпрацювання навчальних питань за етапами КШН організовується керівництвом навчання послідовно. Перший етап навчання рекомендується починати в місцях постійної дислокації з доведення черговому відповідного органу управління інформації про загрозу виникнення умовної надзвичайної ситуації чи вручення черговому органу управління підписаного керівником КШН розпорядження (ввідної). Керівництво навчання та посередники при цьому контролюють час та порядок доведення інформації (розпорядження) до різних інстанцій відповідно до існуючих інструкцій та схем.

В установлений час розгортаються центри управління в надзвичайних ситуаціях, рухомі пункти управління та інші засоби управління і зв'язку, формуються необхідні оперативні (мобільні) групи для виявлення причин погіршення обстановки та підготовки пропозицій щодо її нормалізації, приводяться у готовність наявні сили і засоби цивільного захисту, організовується робота комісій з питань ТЕБ та НС, виконуються інші завдання відповідно до режиму функціонування.

Керівник КШН, його заступники (помічники), посередники спостерігають за своєчасністю представлення донесень і доповідей з виконання заходів за встановленим режимом функціонування або завдань згідно з розпорядженням (ввідної), без пауз у виконанні завдань заслуховують на робочих місцях або за допомогою технічних засобів зв'язку керівників органів управління цивільного захисту щодо вжитих ними заходів, відданих попередніх розпоряджень та підготовлених пропозицій до проектів рішень.

Крім цього, вони вивчають стиль і методи проведення засідань регіональної та місцевих комісій з питань ТЕБ та НС, доповіді їх членів, а також заслуховують, у ролі старшого начальника, керівників ланок територіальних підсистем методом проведення селекторної наради або запрошення їх до залу засідання регіональної комісії.

Після затвердження відповідними органами або керівником навчання, в ролі старшого начальника, рішень (розпоряджень), контролюють порядок їх доведення до підлеглих та організацію взаємодії і всебічного забезпечення заходів при виконанні поставлених завдань.

Особливу увагу рекомендується приділяти питанням розгортання та ефективності роботи засобів управління і зв'язку. У разі необхідності здійснюється огляд приведених у готовність до дій за навчанням сил і засобів цивільного захисту.

4.3. По мірі відпрацювання основних заходів за встановленим режимом функціонування відповідно до плану проведення навчання поступово нарощується обстановка шляхом передачі розпоряджень, ввідних через посередників або/та отримання інформації, доповідей з тих джерел, з яких вони могли б поступити в реальних умовах.

У динаміці учасники навчання виконують завдання самостійно, методом «паралельної роботи» всіх рівнів органів управління.

Відповідно до змісту ввідних на підготовлених натурних ділянках (місцях) із застосуванням засобів імітації під керівництвом призначених або виконуючих обов'язки керівників робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації виконуються практичні роботи і заходи із залученням комунальних аварійних підрозділів постійної готовності, чергових сил територіальних органів ДСНС, інших підрозділів Оперативно-рятувальної служби та органів внутрішніх справ (Національної поліції), що за місцем дислокації потрапляють до зони надзвичайної ситуації, сил, засобів та лікувально-профілактичних закладів охорони здоров'я, розташованих у зоні надзвичайної ситуації.

При здійсненні практичних заходів посередники вивчають роботу керівника робіт із ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, зокрема щодо прийняття ним рішень про здійснення евакуаційних заходів, обмеження доступу на територію зони надзвичайної ситуації, визначення необхідного складу і кількості сил, транспортних та інших технічних засобів підприємств, установ та організацій, які знаходяться у зоні надзвичайної ситуації, і порядку їх залучення до проведення робіт.

У разі утворення штабу з ліквідації надзвичайної ситуації додатково оцінюється робота його робочих груп з питань аналізу ситуації та визначення зони надзвичайної ситуації, розстановки сил на вирішальних та інших головних напрямках ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, підготовки, реєстрації розпоряджень керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та організації доведення їх до відома виконавців, координації і обліку залучених сил і засобів центральних та місцевих органів виконавчої

влади, ведення оперативно-технічної та звітної документації, інформування населення про наслідки та прогноз розвитку надзвичайної ситуації, хід ліквідації її наслідків та правила поведінки в зоні надзвичайної ситуації.

Особлива увага приділяється питанням організації роботи на рухомих пунктах управління, інформаційної взаємодії штабів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації з центрами управління в надзвичайних ситуаціях.

Вивчається робота комісій з питань ТЕБ та НС щодо забезпечення координації та взаємодії органів управління та сил із локалізації та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, залучення до виконання робіт необхідних рятувальних, транспортних, будівельних, медичних та інших формувань, здійснення постійного контролю за станом навколишнього природного середовища на території, що зазнала впливу надзвичайної ситуації.

Оцінюється порядок дій та якість виконання залученими силами практичних завдань під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожеж, вміння їх керівників організовувати роботу та взаємодію з іншими учасниками ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, підтримувати постійний зв'язок із відповідними органами управління.

В окремих випадках, з метою більш раціонального використання навчального часу, залежно від змісту ввідних, сили можуть залучатися до виконання практичних завдань дещо пізніше, коли органи управління виробили рішення і готові поставити силам завдання.

Керівник або за його дозволом посередники можуть тимчасово зупинити дії учасників навчання, якщо ці дії можуть призвести до порушення заходів безпеки, а також пошкодження державної або приватної власності, вказати учасникам на помилки і допомогти їх виправити.

У кінці кожного епізоду, що розігрується, керівник навчання, його заступники і штаб керівництва заслуховують основні висновки з оцінки обстановки, що склалася, прийняті рішення, з урахуванням своєчасності, щодо виконання робіт та заходів з реагування.

У разі необхідності простежити узгодженість заходів, що виконувалися за надзвичайної ситуації, заслуховування посадових осіб можуть здійснюватися на засіданнях комісій з питань ТЕБ та НС, під час проведення яких також оцінюється робота комісій щодо вивчення обставин, що склалися, причини виникнення та результати ліквідації наслідків, визначення розміру шкоди, заподіяної суб'єктам господарювання і населенню, відпрацювання рішення щодо попередньої класифікації надзвичайної ситуації за видом, класифікаційними ознаками та рівнем, визначення заходів щодо соціального захисту населення, яке постраждало.

4.4. Заходи особливого періоду рекомендується відпрацьовувати окремим етапом КШН.

Навчальні цілі на цьому етапі передбачають: приведення органів управління та сил цивільного захисту у відповідні ступені готовності, з виходом в призначені райони за навчанням; управління заходами під час переведення функціональних і територіальних підсистем та їх ланок з режиму функціонування у мирний час на функціонування в умовах особливого періоду; розгортання основних і запасних пунктів управління та організацію їх охорони; приведення у готовність та організацію використання фонду захисних, пристосованих і найпростіших споруд; організацію проведення евакуації населення, а також матеріальних і культурних цінностей з районів можливих бойових дій, ділянок прикордонної смуги.

При проведенні КШН з органами управління і силами територіальних підсистем ЄДС ЦЗ додатково можуть відпрацьовуватися: розгортання територіальними органами ДСНС спеціальних формувань, призначених для виконання окремих завдань у містах, віднесених до груп з цивільного захисту, та суб'єктів господарювання, віднесених до категорій цивільного захисту, а також за згодою військового командування організація взаємодії із штабами зон територіальної оборони, обміну інформацією про наземну, повітряну радіаційну, хімічну, бактеріологічну обстановку, надзвичайні ситуації та ліквідацію їх наслідків, встановлення порядку використання фонду захисних споруд, розгортання органів з евакуації, визначення транспортних організацій та транспортних засобів з виконання перевезень населення, матеріальних і культурних цінностей.

З отриманням розпорядження на переведення органів управління та сил цивільного захисту у вищі ступені готовності цивільного захисту керівництво навчання та посередники контролюють: терміни збору працівників, організацію роботи у складі груп з управління і контролю, розрахунків та робочих змін на пунктах управління як в пункті постійної дислокації, так і на захищеному пункті управління, час доведення сигналів управління (розпоряджень) до різних інстанцій, повноту виконання заходів з послідовного переведення функціональних і територіальних підсистем та їх ланок з режиму функціонування у мирний час на функціонування в умовах особливого періоду.

Обсяг і порядок відпрацювання питань готовності до дій за призначенням (мобілізаційної готовності) визначає керівник навчання.

Після виходу в призначені райони (місця) здійснюється огляд територіальних формувань цивільного захисту з визначенням стану їх готовності до дій за призначенням.

Про стан виконання заходів за ступенями готовності керівний склад органів управління разом з керівниками спеціалізованих служб цивільного захисту, використовуючи розроблені картографічні документи, відомості та розрахунки, доповідають на загальному заслуховуванні керівнику навчання.

На цьому етапі проводяться тренування по заняттю робочих місць на пунктах управління у місцях постійного розташування, відпрацювання навчальних завдань з обов'язковим залученням засобів зв'язку, оповіщення та автоматизації, організовується робота чергових змін на позаміських пунктах управління, питання управління та зв'язку відпрацьовуються реально, практично і в повному обсязі.

Евакуаційними органами разом з територіальними органами ДСНС, військовим командуванням (за згодою) відпрацьовуються заходи з евакуації та розміщення (прийому) населення, а також із залученням установ і організацій Мінкультури заходи з евакуації матеріальних і культурних цінностей відповідно до переліку, затвердженого Кабінетом Міністрів України (якщо за задумом навчання виникає загроза їх пошкодженню або знищенню).

Територіальними спеціалізованими службами цивільного захисту, медичною, комунально-технічною, транспортного забезпечення та охорони публічного (громадського) порядку здійснюється забезпечення заходів з евакуації та проводяться спеціальні роботи на маршрутах евакуації та у місцях тимчасового розміщення евакуйованого населення.

Іншими спеціалізованими службами та територіальними формуваннями цивільного захисту з метою відпрацювання практичних заходів відпрацьовуються тактичні завдання з виконання робіт і заходів відповідно до їх функціональної спрямованості.

Тактичне завдання повинно розкривати загальну обстановку (загальне уявлення про характер події, особливості обстановки на визначений час), часткову обстановку (характеристику об'єктів, положення, стан і характер дій органів управління та сил цивільного захисту, з якими проводиться навчання), довідкові дані (відомості, умовні дані про укомплектованість особовим складом і технікою, встановлені дози опромінення, забезпеченість матеріально-технічними засобами, гідрометеорологічні умови тощо), перелік завдань, що необхідно виконати.

На підприємствах, установах та організаціях, де на період проведення КШН заплановано проведення спеціальних об'єктових навчань (тренувань) з питань цивільного захисту, приводяться у готовність об'єктові формування, сховища і протирадіаційні укриття, організовуються тренування з укриття в них працівників найбільшої працюючої зміни.

У житловому секторі, за рішенням керівника навчання, органами місцевого самоврядування здійснюються заходи з практичної підготовки до використання наявного фонду цокольних та підвальних приміщень, як найпростіших укриттів.

Керівник навчання для надання практики у прийнятті рішень органами управління різних рівнів може уточнювати представлену в розпорядженнях обстановку, а також з метою максимального наближення дій до реальної ситуації та всебічного відпрацювання практичних заходів проводити нарощування обстановки. У цьому випадку відпрацювання практичних заходів рекомендується починати з прийняття (вироблення) органами управління рішення за змістом ввідної, що ними отримана.

Практичне проведення заходів дає можливість більш повно перевірити реальність планів цивільного захисту на особливий період, сприяє виробленню додаткових заходів, необхідних для зниження руйнівних наслідків військових дій і можливих надзвичайних ситуацій у режимі функціонування воєнного стану.

Відпрацювання питань управління заходами в умовах особливого періоду може проводитися безперервно у відведені терміни або з перервами, з оголошенням оперативних пауз. Тривалість оперативної паузи визначається керівником навчання.

4.5. У випадках різкого ускладнення реальної обстановки в межах адміністративно-територіальних одиниць органи управління і сили цивільного захисту, які беруть участь у навчанні, а також після закінчення відпрацювання навчальних питань для підготовки і повернення учасників навчання до пунктів постійної дислокації та в інших необхідних випадках, якщо дії тих, хто навчається, не відповідають наміченим цілям чи виникає необхідність повторити дії для більш якісного відпрацювання окремих навчальних питань, керівником навчання може оголошуватися частковий відбій. Рекомендується не допускати багаторазове повторення дій у зв'язку з усуненням виявлених недоліків.

V. Розбір КШН

5.1. Розбір проведених навчань - це одна з форм аналізу та узагальнення досвіду підготовки органів управління і сил цивільного захисту.

Підготовку розбору рекомендується починати завчасно до початку навчання після затвердження Плану-календаря основних заходів КШН і вести паралельно з розробкою основних документів за навчанням. Вона здійснюється штабом керівництва за участю заступників керівника навчання, посередників і спеціальних груп.

Підготовка розбору включає: розробку і доведення до посередницького апарату методичних рекомендацій про порядок подання і зміст донесень за етапами навчання, а також відомостей з визначення стану готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування та оцінки рівня підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням у мирний час та в особливий період; збір, узагальнення та аналіз донесень за кожен етап навчання, їх доповідь керівнику навчання; підготовку тез доповіді та наочних матеріалів для розбору.

До початку навчання на основі Плану-календаря основних заходів КШН готується загальна частина розбору, що включає виклад теми, цілей, етапів, навчальних питань, вихідної обстановки, інші необхідні дані, а також теоретичні обґрунтування найбільш важливих питань, що відпрацьовуються на навчанні.

Напередодні навчання узагальнюються представлені матеріали, що характеризують ступінь готовності учасників навчання, об'єктів і засобів цивільного захисту до проведення КШН.

Заступниками керівника навчання, посередниками відпрацьовуються та у строки, встановлені керівником КШН, представляються відомості з визначення стану готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування.

Під час навчання до розбору готується основна текстуальна частина і, у разі необхідності, карти (схеми), що характеризують хід навчання, рішення і дії учасників навчання за його етапами, а також фото (відео) матеріали для демонстрування окремих епізодів КШН.

5.2. Основою розбору стають представлені під час навчання заступниками керівника навчання і посередниками донесення у вигляді короткого аналізу дій учасників навчання з наведенням фактів, цифрових показників, конкретних прикладів, висновків і пропозицій.

Під час аналізу дій учасників навчання рекомендується розглянути наступні питання:

практичні дії чергової служби при виконанні заходів приведення у готовність до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, організацію робіт на пунктах і центрах управління, стійкість і безперервність зв'язку у різних умовах обстановки;

повноту виконання заходів за встановленим режимом діяльності, ступенем готовності та загальною організованістю керівного складу органів управління, членів комісій з питань ТЕБ та НС, евакуаційних комісій, спеціальних комісій з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (у разі їх утворення) та залучених сил при їх виконанні;

ефективність прийнятих рішень, а саме: доцільність задуму дій та його відповідність задуму органу вищого рівня, правильність та своєчасність завдань, поставлених підлеглим, доцільність застосування способів захисту, організація заходів із всебічного забезпечення дій і підтримка взаємодії, своєчасність доведення рішень та чіткість їх виконання;

штабну культуру, якість і повноту наявних та відпрацьованих під час навчання графічних і текстуальних документів, розрахунків, пропозицій, представлених донесень;

дії керівника робіт та штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, робота підрозділу з питань цивільного захисту, практичні дії аварійно-рятувальних формувань;

доцільність (достатність) у застосуванні (залученні) сил цивільного захисту, дотримання ними під час висування та виконання робіт із заходів безпеки.

Надані заступниками керівника навчання і посередниками донесення узагальнюються Штабом керівництва навчання та за вказівкою керівника навчання разом із звітами працівників контрольної групи про результати проведених спеціальних об'єктових навчань (тренувань) включаються до основної текстуальної частини матеріалів загального розбору.

Додатково (у разі проведення) до матеріалів загального розбору включаються: стан усунення недоліків з виконання вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань цивільного захисту; попередні висновки керівника дослідницької групи.

5.3. Загальний розбір навчання проводиться на розширеному засіданні комісії з питань ТЕБ та НС відповідного рівня. Крім основної частини матеріалів з аналізу дій осіб керівного складу органів управління і сил цивільного захисту, що були залучені до навчання, та працівників суб'єктів господарювання, де проводилися спеціальні об'єктові навчання (тренування) з питань цивільного захисту, на загальному розборі доводиться: загальна відомість з оцінки стану готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування та рівня їх підготовки до дій за призначенням у мирний час та в особливий період; пропозиції щодо підвищення стану готовності та рівня підготовки органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у мирний час та в особливий період; попередні результати з визначення стану готовності територіальної (функціональної) підсистеми (її ланки) ЄДС ЦЗ до вирішення завдань цивільного захисту у мирний час та в особливий період.

На розборі навчання можуть розглядатися й інші питання, демонструватися відпрацьовані учасниками навчання карти, схеми, текстуальні документи, графіки, технічні рішення тощо.

Після обговорення результатів проведеного навчання та стану готовності до вирішення завдань цивільного захисту з метою усунення виявлених недоліків та впровадження позитивного досвіду оформлюється відповідне протокольне рішення комісії з питань ТЕБ та НС з визначенням конкретних заходів, строків їх виконання та відповідальних осіб.

За необхідності та за рішенням керівника навчання після загального розбору заступниками керівника навчання і посередниками можуть проводитися часткові розбори з працівниками відповідних органів управління цивільного захисту місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також територіальних органів ДСНС та їх структурних підрозділів.

5.4. Про проведення навчання та його результати керівництвом навчання готується звіт. Звіт про проведення КШН з органами управління та силами цивільного захисту ЄДС ЦЗ, її територіальних та функціональних підсистем подається до Кабінету Міністрів України, а з органами управління та силами цивільного захисту ланок територіальних підсистем ЄДС ЦЗ до ДСНС через Департамент організації заходів цивільного захисту. Звіт подається відповідному органу не пізніше 15 діб після закінчення КШН.

У звіті про проведення КШН рекомендується вказувати: тему навчання; склад та чисельність учасників навчання; особливості проведеного навчання і вимоги, що пред'являлися його учасникам; ступінь досягнення навчальних цілей; аналіз дій учасників навчання, позитивні сторони та основні недоліки у підготовці керівників, органів управління, служб, формувань та підрозділів; причини виникнення недоліків і шляхи їх усунення; стан готовності територіальної (функціональної) підсистеми ЄДС ЦЗ та її ланок до вирішення завдань цивільного захисту у мирний час та в особливий період; основні напрямки підвищення готовності до дій за призначенням і мобілізаційної готовності, інші питання, висновки і пропозиції за результатами навчання, а також попередні результати проведених досліджень (у разі їх проведення).

За підсумками КШН органами управління і силами цивільного захисту складаються плани усунення недоліків та в установленому порядку вносяться уточнення і зміни у плани діяльності територіальних (функціональних) підсистем єдиної державної системи цивільного захисту та їх ланок.

VI. Визначення стану готовності територіальної (функціональної) підсистеми (її ланки) ЄДС ЦЗ до вирішення завдань цивільного захисту у мирний час та в особливий період

6.1. Стан готовності територіальної (функціональної) підсистеми (її ланки) ЄДС ЦЗ до вирішення завдань цивільного захисту у мирний час та в особливий період визначається:

ступенем готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування (далі – ступінь готовності);

рівнем підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій та особливого періоду (далі – рівень підготовки).

При визначенні стану готовності територіальної (функціональної) підсистеми (її ланки) ЄДС ЦЗ до вирішення завдань цивільного захисту у мирний час та в особливий період обов'язково враховуються результати планової перевірки виконання місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань цивільного захисту, техногенної і пожежної безпеки та діяльності аварійно-рятувальної служби.

6.2. Ступінь готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування визначається як «готові до виконання завдань за призначенням», «в основному готові до виконання завдань за призначенням», «обмежено готові до виконання завдань за призначенням» та «не готові до виконання завдань за призначенням».

Методика визначення ступеня готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням в режимі повсякденного функціонування наведена у додатку 3.

6.3. Рівень підготовки оцінюється як «високий рівень», «достатній рівень», «задовільний рівень» та «низький рівень».

Методика оцінки рівня підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій та особливого періоду наведена у додатку 4.

6.4. У цілому стан готовності територіальної (функціональної) підсистеми (її ланки) до вирішення завдань цивільного захисту у мирний час та особливий період визначається як:

«готова до вирішення завдань цивільного захисту», якщо ступінь готовності визначено як «готові до виконання завдань за призначенням», рівень підготовки оцінено як «високий», а результати перевірки виконання центральними, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань цивільного захисту визначено як «відповідає вимогам»;

«в основному готова до вирішення завдань цивільного захисту», якщо ступінь готовності визначено не нижче ніж «в основному готові до виконання завдань за призначенням», а рівень підготовки оцінено як «достатній», або ступінь готовності визначено як «обмежено готові до виконання завдань за призначенням», за умови, що рівень підготовки оцінено як «високий», при цьому результати перевірки виконання центральними, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань цивільного захисту визначено не нижче ніж «обмежено відповідає вимогам»;

«обмежено готова до вирішення завдань цивільного захисту», якщо ступінь готовності визначено не нижче ніж «обмежено готові до виконання завдань за призначенням», а рівень підготовки оцінено як «задовільний», при цьому результати перевірки виконання центральними, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань цивільного захисту визначено не нижче ніж «обмежено відповідає вимогам»;

«не готова до вирішення завдань цивільного захисту», якщо не виконано умов оцінки «обмежено готова до вирішення завдань цивільного захисту».

Директор Департаменту
організації заходів цивільного захисту

М. Маюров

Додаток 1
до Методичних рекомендацій щодо
підготовки та проведення командно-
штабних навчань органів управління та сил
цивільного захисту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова _____ обласної державної адміністрації

_____ “__” _____ 20__ р

ПЛАН-КАЛЕНДАР

**основних заходів командно-штабного навчання з органами управління
та силами цивільного захисту _____ ланки територіальної
підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту
_____ області**

Тема: “ _____ ”

Мета: _____

Тривалість:

за астрономічним часом: _____ доби (з _____ до _____)

за оперативним часом: _____ доби (з _____ до _____)

Місце проведення: _____

Склад учасників навчання: _____

Кількісний склад сил цивільного захисту, що залучається до навчання:

Назва підрозділу (служби, формування)	Чисельність особового складу (працівників)	Кількість техніки

**Суб'єкти господарювання, де на період проведення навчання
проводяться спеціальні об'єктові навчання (тренування) з питань цивільного захисту:**

Назва суб'єкта господарювання	Вид спеціального об'єктового навчання (тренування)	Чисельність складу учасників/кількість техніки, що залучається

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ

№ з/п	Основні заходи	Час та місце проведення
До початку командно-штабного навчання		
1	Представлення керівництва і посередницького апарату командно-штабного навчання та заслуховування керівного складу _____ про готовність до навчання	09:00 – 09:45 Зала засідань
2	Оцінка ступеня готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування	10:00 – 17:00 Місця постійного розташування
Базовий сценарій проведення командно-штабного навчання		
Перший етап “ _____ ”.		
Тривалість: ____ годин (____ год. ____ хв. – ____ год. ____ хв.)		
1	Дії органів управління у разі загрози виникнення надзвичайної ситуації природного характеру, пов’язаної з погіршенням метеорологічних умов	08:00 – 08:30 Приміщення держадміністрації
2		
Другий етап “ _____ ”.		
Тривалість: ____ годин (____ год. ____ хв. – ____ год. ____ хв.)		
1	Оперативний стрибок на _____ діб.	Оперативний час _____
2	Проведення практичних заходів з нарощування обстановки за раптовою ввідною	За рішенням керівника навчання
3		
Розбір командно-штабного навчання		
1	Заслуховування керівником навчання посередників за підготовленими матеріалами. Підготовка та коригування матеріалів загального розбору командно-штабного навчання	08:00 – 09:30 Приміщення штабу керівництва
2	Проведення на оперативному засіданні комісії з питань ТЕБ та НС загального розбору командно-штабного навчання з оформленням відповідного протокольного рішення	10:00 – 11:00 Зала засідань

Керівник навчання, заступник Голови _____ держадміністрації
(підпис, прізвище, ініціали)

Додаток 2
до Методичних рекомендацій щодо
підготовки та проведення командно-
штабних навчань органів управління та сил
цивільного захисту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник навчання, заступник Голови _____ обласної
державної адміністрації _____

“ ___ ” _____ 20__ р.

ПЛАН

**проведення командно-штабного навчання з органами управління
та силами цивільного захисту _____ ланки територіальної
підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту
_____ області**

Тема: “ _____ ”

Навчальні цілі: 1. Для органів управління _____
2. Для керівників підрозділів, служб і формувань сил
цивільного захисту _____
3. _____

Контрольні цілі: 1. Визначити ступінь готовності органів управління
та сил цивільного захисту до виконання завдань за
призначенням у режимі повсякденного
функціонування
2. _____

Час проведення: _____

Місце проведення: _____

Склад керівництва і посередників:

керівник навчання _____

заступники керівника навчання _____

начальник штабу _____

помічники начальника штабу _____

посередники _____

Вихідна обстановка: _____

ПОРЯДОК ВІДПРАЦЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПИТАНЬ

_____ 20__ року (1-й день КШН)

Перший етап. “ _____ ”.

Тривалість: _____ годин (_____ год. _____ хв. – _____ год. _____ хв.)

№ з/п	Навчальні питання (ввідні, практичні заходи) та час на їх відпрацювання	Дії тих, хто навчається	Заходи, що проводяться керівництвом навчання, посередниками
1.1.	<p>Дії органів управління у разі загрози виникнення надзвичайної ситуації природного характеру, пов'язаної з погіршенням метеорологічних умов</p> <p>Ввідна №1 (штурмове попередження) 08:00 – 08:30</p>	<p>Відповідальний черговий здійснює оповіщення керівного складу ЦЗ.</p> <p>Керівник ланки ТП ЄДСЦЗ приймає рішення про переведення органів управління та сил у підвищену готовність, ставить завдання на збір комісії з питань ТЕБ та НС, визначає осіб (категорії), яких додатково необхідно залучити до роботи комісії.</p> <p>Черговими службами здійснюється збір та обмін інформацією.</p> <p>Інформація про можливі несприятливі погодні умови доводиться до населення.</p>	<p>Доведення до чергового інформації про штурмове попередження, контроль дій щодо отримання і передачі інформації та виконання заходів з переведення ланки ТП ЄДС ЦЗ у режим підвищеної готовності, вивчення відпрацьованих документів</p>
1.2.	<p>Перевірка готовності до дій оперативних груп</p> <p>Практичний захід 09:00 – 09:30</p>	<p>Працівники, які входять до оперативної групи, прибувають з табельним майном і оснащенням у визначене місце.</p>	<p>Огляд оперативної групи, оцінка її готовності до дій за призначенням, надання необхідної допомоги.</p>
1.3.			

Другий етап. Назва та зміст етапу розробляється в аналогічному порядку.

Послідуючі етапи розробляються аналогічно.

Начальник штабу керівництва навчання

(підпис, прізвище, ініціали)

Дата

Методика визначення ступеня готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування

1. Визначення ступеня готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування здійснюється за групами показників, що характеризують окремо ступінь готовності до виконання завдань за призначенням органів управління, органів забезпечення управління, координаційних органів, сил цивільного захисту, а також ступінь готовності до виконання завдань за призначенням у цілому.

При визначенні ступеня готовності у цілому використовуються результати ступеня готовності за групами показників, що отримані органами управління, органами забезпечення управління, координаційними органами та силами цивільного захисту на регіональному, місцевому та об'єктовому рівнях.

2. Групи показників, що характеризують ступінь готовності органів управління, органів забезпечення управління, координаційних органів та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування:

2.1. Органів управління цивільного захисту:

1) створення підрозділів (призначення посадових осіб) з питань цивільного захисту в органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, відповідність їх організаційних структур завданням і функціям, наявність рекомендованих установчих та інших документів;

2) укомплектованість підрозділів з питань цивільного захисту працівниками, технічними засобами та транспортом;

3) повнота та якість відпрацювання документів з планування діяльності територіальних (функціональних) підсистем та їх ланок:

наявність узгоджених і затверджених у встановленому порядку планів реагування на надзвичайні ситуації, планів цивільного захисту на особливий період, їх відповідність нормативно-правовим та іншим документам, орієнтованим показникам з переведення у вищі ступені готовності, урахування мобілізаційних завдань та територіальної оборони;

визначеність переліку суб'єктів господарювання, зобов'язаних створювати і підтримувати у стані готовності до дій спеціалізовані служби і формування цивільного захисту, відповідність фактичної наявності встановленим вимогам щодо їх кількості та видів;

4) готовність оперативних груп до виконання завдань у зоні надзвичайної ситуації:

наявність розпорядчих документів про створення оперативних груп та їх діяльність;

забезпеченість необхідними засобами захисту, зв'язку, транспортом, засобами життєзабезпечення для роботи в польових умовах;

наявність документів, інших організаційно-технічних та довідкових матеріалів з питань організації управління за надзвичайних ситуацій;

5) проходження професійної підготовки і функціонального навчання:

організація підготовки і підвищення кваліфікації працівників підрозділів з питань цивільного захисту, ГУ(У) ДСНС України;

організація роботи з підготовки осіб, призначених для поповнення органів управління в особливий період;

організація навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту, та контролю за дотриманням періодичності його проходження;

контрольне оцінювання рівня знань і умінь шляхом тестування;

б) виконання планових заходів щодо підготовки і проведення:

командно-штабних навчань та штабних тренувань з керівним складом і фахівцями органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту;

спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту з керівним складом і фахівцями суб'єктів господарювання, спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту.

2.2. Органів забезпечення управління:

1) створення оперативно-чергової служби, організація цілодобового чергування, наявність форм документів, інструкцій, уміння персоналу оперативно-чергових (чергових) і диспетчерських служб діяти відповідно до вимог цих документів;

2) забезпеченість надійного функціонування засобів зв'язку, телекомунікаційних, інформаційних та інших систем автоматизованого управління та оповіщення;

3) організація зв'язку з пунктом (центром) управління старшого начальника, пунктами (центрами) управління органів управління нижчого рівня та силами цивільного захисту, стан готовності пересувних пунктів управління;

4) стан готовності до роботи центрів управління в надзвичайних ситуаціях, наявність обліку сил цивільного захисту, визначення порядку їх залучення та взаємодії під час реагування на надзвичайні ситуації.

2.3. Координаційних органів

1) наявність документів про утворення комісій з питань ТЕБ та НС, їх персонального складу та секретаріату;

2) наявність, повнота та якість відпрацювання документів з підготовки, скликання та проведення засідань, а також контролю за виконанням їх рішень;

3) ступінь забезпечення членів комісії спеціальним одягом, засобами індивідуального захисту для роботи в зоні надзвичайної ситуації;

4) стан методичного керівництва та контролю регіональними комісіями з питань ТЕБ та НС за роботою місцевих комісій.

2.4. Сил цивільного захисту

1) наявність документів, які регламентують створення, діяльність, приведення у готовність та виходу і розгортання в районі робіт у встановлені терміни, а також виконання робіт (заходів) за призначенням;

2) стан професійного відбору та укомплектованості підрозділів (частин) аварійно-рятувальних служб, наявність контрактів, що укладаються з рятувальниками, посадових інструкцій;

3) стан укомплектованості аварійно-рятувальних служб оснащенням, спеціальною технікою, транспортними засобами згідно з табелем оснащення, їх технічна справність і готовність до застосування, наявність запасів матеріальних засобів;

4) ступінь укомплектованості спеціалізованих служб та формувань цивільного захисту підготовленими працівниками, технікою та майном відповідно до табеля оснащення, наявність записів у трудових угодах (заявах, посадових інструкціях) про призначення працівників до формувань цивільного захисту;

5) стан організації професійної підготовки рятувальників, підготовки керівників спеціалізованих служб та формувань цивільного захисту, а також організації навчання працівників таких служб і формувань до дій у надзвичайних ситуаціях.

2.5. Визначення ступеня готовності органів управління, органів забезпечення управління, координаційних органів та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування.

Ступінь готовності за показниками у кожній із груп показників 2.1, 2.2, 2.3, 2.4. визначається як:

«готові», якщо за кожним із показників, наведених у відповідній групі показників, вимоги виконані у повному обсязі;

«в основному готові», якщо не менш ніж за 50% показників, наведених у відповідній групі показників, вимоги виконані у повному обсязі, а за іншими в основному виконані або їх виконання складають не менше 80% установленної норми (потреби);

«обмежено готові», якщо не менш ніж за 50% показників, наведених у відповідній групі показників, вимоги виконані у повному обсязі або в основному виконані, а за іншими виконанні з порушенням вимог, або не виконано вимоги за одним будь-яким показником;

«не готові», якщо не виконано умов оцінки «обмежено готові».

За відсутності або низькій якості розроблених документів оцінка за групу показників знижується на один рівень.

3. Визначення ступеня готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування в цілому.

У цілому ступінь готовності органів управління та сил цивільного захисту до виконання завдань за призначенням у режимі повсякденного функціонування визначається як:

«готові», якщо більше 50% органів управління, органів забезпечення управління оцінено як «готові», а інші та координаційні органи та сили цивільного захисту не менше як «в основному готові»;

«в основному готові», якщо більше 50% органів управління, органів забезпечення управління оцінено як «готові» та «в основному готові», а інші та координаційні органи та сили цивільного захисту не менше як «обмежено готові»;

«обмежено готові», якщо органи управління, органи забезпечення управління оцінено не менше як «обмежено готові» та більше 70% координаційних органів, сил цивільного захисту оцінено не менше як «обмежено готові»;

«не готові», якщо не виконано умов оцінки «обмежено готові».

**Методика оцінки рівня підготовки органів управління
та сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах
загрози і виникнення надзвичайних ситуацій та особливого періоду**

1. Групи показників оцінювання рівня підготовки органів управління, органів забезпечення управління, координаційних органів та сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій.

1.1. Органів управління цивільного захисту:

1) відсоток та повнота виконання основних завдань, що виконуються територіальною підсистемою єдиної державної системи цивільного захисту та її ланками у режимі підвищеної готовності;

2) відсоток та повнота виконання основних завдань, що виконуються територіальною підсистемою єдиної державної системи цивільного захисту та її ланками у режимі надзвичайної ситуації;

3) відповідність сформованого складу штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації нормативним вимогам, організація діяльності його робочих груп, доведення розпоряджень до відома виконавців, координація і облік залучених сил і засобів, ведення оперативно-технічної та звітної документації, застосування та організація роботи на пересувних пунктах управління;

4) практичні дії оперативної групи у зоні надзвичайної ситуації:

оцінка первинної інформації про обстановку, що склалася, прогноз розвитку надзвичайної ситуації, доповідь про це керівництву за допомогою наявних засобів зв'язку;

підготовка і надання пропозицій для прийняття рішень, організація взаємодії з органами влади та органами місцевого самоврядування щодо ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, інформування про хід проведення аварійно-рятувальних робіт;

5) ефективність прийнятих рішень:

доцільність задуму дій та його відповідність плану реагування на надзвичайні ситуації або задуму старшого начальника;

відповідність завдань, поставлених підлеглим органам управління та силам цивільного захисту, задуму дій;

чіткість у визначенні порядку взаємодії і заходів із всебічного забезпечення дій;

стійкість управління під час організації і виконання заходів та дій;

6) оформлення за встановленою формою та якість виданих наказів, розпоряджень та інших документів, відображення їх проходження у

відповідних облікових документах, своєчасність представлення донесень (документів) за підпорядкуванням.

Оцінка за показниками у групі показників рівня підготовки органів управління до дій за призначенням в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій:

«високий рівень», якщо відсоток виконання основних завдань у режимі підвищеної готовності та у режимі надзвичайної ситуації склав не менше 90%, роботу штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та/або оперативної групи було організовано без зауважень або мали місце незначні недоліки, що не вплинули на організацію та строки виконання завдань, всі прийняті рішення були ефективні, накази, розпорядження та інші документи відпрацьовані в повному обсязі, якісно та своєчасно представлені;

«достатній рівень», якщо відсоток виконання основних завдань у режимі підвищеної готовності та у режимі надзвичайної ситуації склав не менше 80%, або у роботі штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації чи оперативної групи мали місце недоліки, що вплинули на організацію виконання завдань, але дозволили в установлені строки їх виконати, або прийняті рішення в основному були ефективні, накази, розпорядження та інші документи відпрацьовані в повному обсязі, але з несуттєвими недоліками, перевищення строків їх представлення не було;

«задовільний рівень», якщо відсоток виконання основних завдань у режимі підвищеної готовності та у режимі надзвичайної ситуації склав не менше 70%, або у роботі штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації чи оперативної групи мали місце недоліки, що вплинули на організацію виконання завдань та призвели до перевищення строків їх виконання, або окремі прийняті рішення були не ефективні чи не відповідали фактичній обстановці, або накази, розпорядження та інші документи були відпрацьовані не в повному обсязі чи мали суттєві недоліки або були представлені із значними перевищенням строків;

«низький рівень», якщо не виконано умов оцінки «задовільний рівень».

1.2. Органів забезпечення управління:

1) відповідність часовим показникам фактичного часу доведення до органів управління та сил цивільного захисту інформації, а також практичні дії чергових при контрольних запусках систем оповіщення населення про загрозу і виникнення надзвичайної ситуації та його інформування про поведінку, якої необхідно дотримуватися;

2) повнота та безперервність забезпечення збору даних, отримання та обміну інформацією існуючими каналами зв'язку, подання інформації до вищих органів управління цивільного захисту;

3) організація роботи центрів управління в надзвичайних ситуаціях:

контроль за роботою пожежно-рятувальних та аварійно-рятувальних

*підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту;
взаємодія зі штабами з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;
ведення обліку сил цивільного захисту;*

4) організація роботи диспетчерських служб на об'єктах підвищеної небезпеки щодо прогнозування розповсюдження небезпечних факторів аварій та оповіщення людей у разі їх виникнення, у т.ч. не охоплених засобами автоматизованої системи оповіщення.

Оцінка, за показниками у групі показників рівня підготовки органів забезпечення управління до дій за призначенням в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій:

«достатній рівень», якщо інформування органів управління та сил цивільного захисту здійснено відповідно до планових показників, чергові діяли впевнено та у спосіб, визначений інструкціями, потреби щодо обміну інформацією існуючими каналами зв'язку забезпечені повністю та безперервно, організовано роботу центрів управління в надзвичайних ситуаціях, персоналу диспетчерських служб на об'єктах підвищеної небезпеки поставлені завдання в основному виконав;

«недостатній рівень», якщо перевищення часу інформування органів управління та сил цивільного захисту склало більше 20% від планових показників або чергові діяли не у спосіб, визначений інструкціями чи потреби щодо обміну інформацією та/або робота центрів управління в надзвичайних ситуаціях була забезпечена не в повному обсязі, або мали місце не виконання персоналом диспетчерських служб на об'єктах підвищеної небезпеки поставлених завдань.

1.3. Координаційних органів:

1) відсоток та повнота виконання регіональними (місцевими) комісіями з питань ТЕБ та НС функцій у режимі підвищеної готовності;

2) відсоток та повнота виконання регіональними (місцевими) комісіями з питань ТЕБ та НС функцій у режимі надзвичайної ситуації;

3) методи проведення засідань комісій, одержання та розгляд необхідних матеріалів і документів, прийняття в межах повноважень комісії рішень та організація їх виконання;

4) координація діяльності райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, пов'язаної із залученням необхідних сил до проведення робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, організація побутового забезпечення членів комісії у зоні надзвичайної ситуації.

Оцінка за показниками у групі показників рівня підготовки координаційних органів до дій за призначенням в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій:

«достатній рівень», якщо відсоток виконання основних завдань у режимі підвищеної готовності та у режимі надзвичайної ситуації склав не менше 70, засідання комісій проводились оперативно із залученням до участі у роботі необхідних представників територіальних органів центральних органів виконавчої влади, визначено конкретні шляхи і способи вирішення проблемних питань, прийняті комісіями рішення оформлено протоколами, вчасно доведені до виконавців та забезпечений контроль за їх виконанням, координація діяльності райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій забезпечена повністю;

«недостатній рівень», якщо відсоток виконання основних завдань у режимі підвищеної готовності та у режимі надзвичайної ситуації склав менше 70% або засідання комісій проводились у спосіб та терміни, що не дозволили на місцях організувати повне виконання їх рішень, або координація діяльності райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій щодо проведення робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та надання допомоги населенню з використанням наявних матеріально-технічних, продовольчих та інших ресурсів і запасів була забезпечена із суттєвими недоліками.

1.4. Сил цивільного захисту:

1) організація висування та розгортання у визначеному районі (зоні надзвичайної ситуації):

з терміном готовності до 40 хвилин – чергових підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та професійних аварійно-рятувальних служб, органів і підрозділів внутрішніх справ, що за місцем своєї дислокації потрапляють до зони НС, сил і засобів Державної служби медицини катастроф;

з терміном готовності до 2 годин – підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та професійних аварійно-рятувальних служб, що залучаються до ліквідації НС, органів і підрозділів внутрішніх справ, що залучаються до складу зведених загонів, призначених для реагування на надзвичайну ситуацію, спеціально підготовлені сили, що призначені для ліквідації надзвичайних ситуацій, формування ветеринарної служби і служби захисту рослин;

з терміном готовності більше 2 годин – інших сил і засобів, що залучаються до ліквідації надзвичайної ситуації відповідно до планів реагування підсистем, у т.ч. мобільних пунктів торгівлі, харчування, водопостачання тощо;

2) вміння керівників підрозділів, служб, формувань організувати роботу на місцях:

організація ведення розвідки у районах виконання завдань;

самостійність у прийнятті рішення на виконання робіт за ввідними;

проведення спеціальних робіт за профілем спеціалізованих служб цивільного захисту;

здійснення заходів щодо організації взаємодії та всебічного забезпечення дій.

3) забезпечення сталого зв'язку з органом управління, якому підпорядковані сили цивільного захисту та своєчасний прийом сигналів управління;

4) вміння застосовувати аварійно-рятувальне та інше спеціальне устаткування та пристрої, виконання заходів безпеки.

Оцінка за показниками у групі показників рівня підготовки сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій:

«високий рівень», якщо висування та розгортання у визначеному районі сил цивільного захисту здійснено відповідно до планових показників, роботу підрозділів, служб, формувань їх керівниками було організовано без зауважень або мали місце незначні недоліки, що не вплинули на організацію та строки виконання отриманих завдань, підтримувався безперервний постійний зв'язок з органом управління старшого начальника, особовий склад (персонал) діяв впевнено, виконав поставлені завдання у встановлені терміни без порушення заходів безпеки;

«достатній рівень», якщо висування та розгортання у визначеному районі сил цивільного захисту здійснено з перевищенням часу до 10% від планових показників, або роботу підрозділів, служб, формувань їх керівниками було організовано з недоліками, що вплинули на організацію виконання завдань, але дозволило в установлені строки їх виконати, або в організації зв'язку з органом управління старшого начальника чи у діях особового складу (персоналу) при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт мали місце не суттєві недоліки або порушення заходів безпеки;

«задовільний рівень», якщо висування та розгортання у визначеному районі сил цивільного захисту здійснено з перевищенням часу від 10% до 20% від планових показників, або керівники організували роботу своїх підрозділів, служб, формувань з недоліками, що вплинули на організацію виконання завдань та призвели до перевищення строків їх виконання, або в організації зв'язку з органом управління старшого начальника чи у діях особового складу (персоналу) при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт мали місце окремі суттєві недоліки за відсутності грубих порушень заходів безпеки;

«низький рівень», якщо не виконано умов оцінки «задовільний рівень».

1.5. У цілому рівень підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій оцінюється як:

«високий рівень», якщо більше 50% органів управління регіонального і місцевого рівнів оцінено як «високий рівень», а інші та органи забезпечення управління, координаційні органи, сили цивільного захисту і органи управління об'єктового рівня, що залучалися до навчання, оцінено не менше як «достатній рівень»;

«достатній рівень», якщо більше 50% органів управління регіонального і місцевого рівнів оцінено як «високий рівень» та «достатній рівень», а інші та сили цивільного захисту і органи управління об'єктового рівня, що залучалися до навчання, не менше як «задовільний рівень», при цьому органи забезпечення управління та координаційні органи оцінено не менше як «достатній рівень»;

«задовільний рівень», якщо органи управління регіонального і місцевого рівнів, сили цивільного захисту та більше 70% органів управління об'єктового рівня, що залучалися до навчання, оцінено не менше як «задовільний рівень», при цьому органи забезпечення управління та координаційні органи оцінено не менше як «достатній рівень»;

«низькій рівень», якщо не виконано умов оцінки «задовільний рівень».

2. Групи показників оцінювання рівня підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах особливого періоду.

2.1. Органів управління цивільного захисту:

1) приведення органів управління у встановлену ступінь готовності:
збір керівного та основного складу органів управління цивільного захисту;

*забезпеченість засобами індивідуального захисту, дозиметрами;
організація цілодобового чергування осіб з числа керівного складу;
формування з числа основного складу органів управління розрахунково-аналітичних та інших груп, передбачених планами цивільного захисту на особливий період;*

організація роботи з укомплектування до штатів воєнного часу;

2) приведення у готовність та робота на пунктах управління:
готовність систем життєзабезпечення, засобів зв'язку та оповіщення, укомплектованість необхідною оперативно-технічною документацією;

організація виходу спеціальних груп з підготовки засобів зв'язку, інформатизації та приймання додаткових каналів, укомплектування до повного складу чергових змін, організація чергування;

готовність до роботи вузлів зв'язку пунктів управління, забезпеченість зв'язком із запасного та міського пунктів управління з пунктом управління старшого начальника, пунктами управління органів управління нижчого рівня, службами цивільного захисту;

організація виходу основного складу розрахунків на позаміські пункти управління, організація управління заходами цивільного захисту в режимі цілодобового чергування змін;

3) здійснення контролю за приведенням у готовність:

суб'єктів забезпечення спостереження та лабораторного контролю за забрудненням повітря, ґрунту і поверхових вод радіоактивними та небезпечними хімічними речовинами, епідеміологічного контролю за станом продовольства та води;

захисних споруд (практично оцінюється стан захисних споруд та робота формувань з їх обслуговування на суб'єктах господарювання, що проводять спеціальні об'єктові навчання, тренування з питань цивільного захисту);

територіальних та об'єктових спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту;

номерних постів радіаційного і хімічного спостереження (практично під час навчання оцінка роботи одного із номерних постів радіаційного і хімічного спостереження);

визначених планами цивільного захисту на особливий період підприємств комунального обслуговування та автотранспортних підприємств для проведення санітарної обробки населення та спеціальної обробки техніки, майна та одягу;

4) забезпечення у взаємодії із військовим командуванням заходів правового режиму воєнного стану:

встановлення порядку використання фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням загальної потреби в укритті за групами населення;

організація робіт з дообладнання і пристосування для укриття підвальних приміщень, цокольних та перших поверхів, погребів, овочесховищ та інших споруд;

розгортання і підготовка до роботи комісії з евакуації, інших необхідних органів з евакуації;

підготовка заходів щодо проведення часткової евакуації населення і евакуації населення з районів можливих бойових дій у визначенні військовим командуванням безпечні райони;

визначення за узгодженням з військовим командуванням транспортних організацій та транспортних засобів з виконання перевезень населення, матеріальних і культурних цінностей та встановлення для фізичних і юридичних осіб військово-квартирної повинності з розквартирування евакуйованого населення;

забезпечення в інтересах територіальної оборони обміну інформацією про наземну, повітряну, радіаційну, хімічну, бактеріологічну обстановку, загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідацію їх наслідків, а також про виконання завдань цивільного захисту в зонах територіальної оборони, де запроваджено правовий режим воєнного стану;

5) підготовка робіт із завантаження та вивезення засобів індивідуального захисту на пункти видачі (практично під час навчання розгортання та оцінка роботи одного із пунктів видачі);

б) організація та проведення протипожежних заходів, заходів із захисту джерел водопостачання, світломаскування, прискореної підготовки працівників до дій в особливий період.

Оцінка, за показниками у групі показників рівня підготовки органів управління до дій за призначенням в умовах особливого періоду:

«високий рівень», якщо збір основного складу з урахуванням оповіщення, прибуття, організація чергування, розгортання груп управління і контролю, час виходу на пункти управління відповідає орієнтовним показникам плану цивільного захисту на особливий період, створені умови для приведення пунктів управління їх систем життєзабезпечення, засобів зв'язку та оповіщення в готовність, забезпечена взаємодія з військовим командуванням, задіяний у заходах персонал показав впевнені практичні навички при роботі у групах (розрахунках) пунктів управління, органів з евакуації, а також в підготовці до роботи у встановлені строки захисних споруд, постів спостереження, видачі засобів індивідуального захисту тощо;

«достатній рівень», якщо збір основного складу, розгортання та організація роботи груп управління і контролю чи час виходу на пункти управління здійснено з перевищенням часу до 10% від планових показників, або не в повному обсязі забезпечена взаємодія з військовим командуванням чи пункти управління не в повному обсязі відповідають установленим нормативно-технічним вимогам за умови повного забезпечення оперативного доведення до виконавців управлінських рішень і одержання необхідної інформації, або персонал, що був задіяний у роботі на пунктах управління, в органах з евакуації чи в підготовці захисних споруд, постів спостереження, видачі засобів індивідуального захисту допустив незначні помилки й неточності при виконанні завдань;

«задовільний рівень», якщо збір основного складу, розгортання та організація роботи груп управління і контролю чи час виходу на пункти управління здійснено з перевищенням часу від 10% до 20% від планових показників, або при організації взаємодії з військовим командуванням мали місце недоліки, що суттєво вплинули на обсяги виконання завдань чи пункти управління не в повному обсязі забезпечили оперативне доведення до виконавців управлінських рішень і одержання необхідної інформації, або персонал, що був задіяний у роботі на пунктах управління, в органах з евакуації чи в підготовці захисних споруд, постів спостереження, видачі засобів індивідуального захисту здатний лише частково виконати поставленні перед ним завдання;

«низький рівень», якщо не виконано умов оцінки «задовільний рівень».

2.2. Сил цивільного захисту:

1) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту:

виконання заходів з приведення у визначену ступінь готовності у місцях дислокації підрозділів, забезпечення особового складу протигазами, респіраторами, індивідуальними аптечками, протихімічними пакетами, перев'язувальними пакетами;

підготовка заявок по некомплекту за штатом воєнного часу, видів забезпечення, нарядів на отримання техніки, майна і матеріалів, а також у разі необхідності ордерів на заняття приміщень;

проведення розрахунку сил і засобів, організація радіаційно-хімічного спостереження, підготовки техніки до застосування, маршрутів висування до можливих об'єктів проведення робіт;

організація взаємодії органів управління Оперативно-рятувальної служби з відповідним військовим командуванням, штабами зон територіальної оборони;

практичне виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт за отриманими ввідними, завданнями;

2) спеціалізованих служб цивільного захисту:

знання керівним складом документів з переведення спеціалізованих служб та їх підрозділів до функціонування в умовах особливого періоду;

підготовленість фахівців певної спеціальності, які входять до складу спеціалізованої служби, до виконання завдань в умовах особливого періоду;

організація підтримання у готовності техніки і майна спеціального призначення, створення та поповнення матеріальних та інших ресурсів спеціалізованих служб;

виконання тактичних завдань під час навчання;

3) формувань цивільного захисту:

укомплектованість особовим складом формувань, їх забезпечення майном та оснащення технікою відповідно до Примірного положення;

знання обов'язків працівниками формувань та їх вміння користуватися закріпленим майном та оснащенням;

здійснення (наявність відомостей) заміни працівників у складі формувань, з числа військовозобов'язаних, таких, що мають мобілізаційні розпорядження;

виконання тактичних завдань під час навчання.

Оцінка, за показниками у групі показників рівня підготовки сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах особливого періоду:

«високий рівень», якщо заходи щодо приведення у визначену ступінь готовності виконані в установлені терміни та в повному обсязі, виконанні вимоги за кожним із показників, не менше 90% перевірених осіб отримали позитивні оцінки із знання документів готовності та виконання завдань за призначенням;

«достатній рівень», якщо приведення у визначену ступінь готовності

здійснено з перевищенням часу не більше ніж до 10% від планових показників, або не більше ніж за одним будь-якими із підпунктів показнику Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту чи не більше ніж за двома будь-якими підпунктами показників спеціалізованих служб та формувань цивільного захисту вимоги виконані не в повному обсязі, при цьому не менше 80% перевірених осіб отримали позитивні оцінки із знання документів готовності та виконання завдань за призначенням;

«задовільний рівень», якщо приведення у визначену ступінь готовності здійснено з перевищенням часу не більше ніж до 20% від планових показників, або не більше ніж за двома будь-якими підпунктами показнику Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту чи не більше ніж за 50% підпунктів показників спеціалізованих служб та формувань цивільного захисту вимоги виконані не в повному обсязі, або більше 30% перевірених осіб отримали оцінку «незадовільно» із знання документів готовності та виконання завдань за призначенням;

«низький рівень», якщо не виконано умов оцінки «задовільний рівень».

2.3. У цілому рівень підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах особливого періоду оцінюється як:

«високий рівень», якщо більше 50% органів управління регіонального і місцевого рівнів оцінено як «високий рівень», а інші та органи управління об'єктового рівня і сили цивільного захисту, що залучалися до навчання не менше як «достатній рівень»;

«достатній рівень», якщо більше 50 % органів управління регіонального і місцевого рівнів оцінено як «високий рівень» та «достатній рівень», а інші та органи управління об'єктового рівня і сили цивільного захисту, що залучалися до навчання не менше як «задовільний рівень»;

«задовільний рівень», якщо органи управління регіонального і місцевого рівнів оцінено не менше як «задовільний рівень» та більше 70% органів управління об'єктового рівня і сил цивільного захисту, що залучалися до навчання оцінено не менше як «задовільний рівень»;

«низький рівень», якщо не виконано умов оцінки «задовільний рівень».

3. Загальна оцінка рівня підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій та особливого періоду визначається як:

«високий рівень», якщо рівні підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій та в умовах особливого періоду оцінюються як «високий рівень»;

«достатній рівень», якщо рівні підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій та в умовах особливого періоду оцінюються як

«достатній рівень», або один із рівнів як «високий рівень», а іншій як «достатній рівень» або «задовільний рівень»;

«задовільний рівень», якщо рівні підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій та в умовах особливого періоду оцінюються як «задовільний рівень», або один із рівнів як «достатній рівень», а іншій як «задовільний рівень»

«низький рівень», якщо не виконано умов оцінки «задовільний рівень».

РОЗПІЗНАВАЛЬНІ ПОЗНАЧЕННЯ НА НАВЧАННЯХ

Керівництво КШН, посередники та працівники спеціальних груп носять розпізнавальні бейджі з відповідною текстовою інформацією.

Працівники імітаційних команд та статисти носять на лівому рукаві білу пов'язку розміром 30 × 10 см із відповідним буквеним позначенням «К» та «С».

Місце розташування пункту управління керівництва позначається білим прапором розміром 150 × 100 см із літерою «К», а у нічний час – ліхтарем білого світла.
